

PROGRAM JAVNE SLUŽBE NA PODROČJU VINOGRADNIŠTVA 2025

1 UVOD

Javna služba v vinogradništvu (JSV) s strokovnimi nalogami prispeva k uresničevanju strateških ciljev na področju panoge in kakor tudi širše. Glede ciljev skupne kmetijske politike aktivno sodeluje pri uresničevanju krepitve skrbi za okolje in pri podnebnih ukrepih, z delom in izvajanjem strokovnih nalog pa prispeva k uresničevanju naslednjih ciljev:

- krepitvi tržne usmerjenosti in povečanju konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji;
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji;
- spodbujanju trajnostnega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak;
- prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti;
- privabljanju mladih kmetov in spodbujanju razvoja podjetij na podeželskih območjih.

Strateški cilji na področju vinogradništva so:

- ohranitev obsega vinogradniških površin,
- ohranitev tržnega deleža na domačem trgu,
- povečanje prodaje vina na trgih izven RS na dvajset odstotkov pridelave.

V trsnem izboru za vinorodni deželi Podravje in Posavje so nekatere domače, lokalne sorte kot so Šipon, Ranina, Kraljevina, Rumeni plavec itn. - kar je osnovna značilnost obeh vinorodnih dežel in tako k že navedenim ciljem dodajamo še:

- ohranjanje in vzdrževanje domačih, avtohtonih sort oziroma genske banke vinske trte, kar sovпада tako z ohranjanjem obsega površin vinogradov kot z ohranjanjem tržnega deleža na domačem trgu, saj je znano, da je veliko potrošnikov zavezanih domačemu vinu, pridelanemu iz lokalnih sort.

Glede na navedeno in realizacijo zapisanih ciljev je za redno obnovo vinogradov potrebno zagotoviti zadostno pridelavo cepičev in ključev podlag ter trsnih cepljenk. Pridelava trsnih cepljenk temelji na lastnem razmnoževalnem materialu, katerega znatni del so potrjeni slovenski kloni žlahtne vinske trte in podlag. To je še posebej pomembno pri pridelavi lokalnih sort vinske trte, kjer razmnoževalnega materiala ni mogoče dobiti od drugod, so pa v velikem deležu zastopane v pridelavi grozdja in vina v Sloveniji. Z ustrezno selekcijo domačih klonov sort vinske trte, ki v naših podnebnih in talnih razmerah dajejo kakovosten in stalen pridelek, poteka nadzorovano uvajanje odbranih klonov v redno pridelavo.

Program dela Javne službe v vinogradništvu (JSV) na KGZS Kmetijsko gozdarskem zavodu Maribor bo v letu 2025 potekal v Oddelku Seleksijsko trsničarsko središče Ivanjkovci (STS Ivanjkovci). Izvajali se bosta nalogi:

- selekcija vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje,
- zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje.

Podizvajalca pri nalogi Selekcija sta:

- Kmetijski inštitut Slovenije (KIS)
- Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor (FKBV).

Z navedenima inštitucijama imamo sklenjene pogodbe o sodelovanju. Pri izvajanju nalog sodelujemo tudi z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin. Službi izvajata programe dela v oddelkih KGZS Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor in se po dogovoru vključita v naše delo ali pa nam pomagata z nasveti in s svojim strokovnim znanjem.

1.1 PRAVNA PODLAGA

- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23);
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin za leto 2025 (Uradni list RS, št. 92/24);

1.2 CILJI DEJAVNOSTI JS VINOGRADNIŠTVO V LETU 2025

Cilji javne službe v vinogradništvu, ki jih zasledujemo v letu 2025, so naslednji:

- pridobivanja zdravega in kakovostnega sadilnega materiala vinske trte (*Vitis vinifera* L.) vključno z novimi kloni in starimi lokalnimi sortami,
- zagotavljanje izhodiščnega matičnega razmnoževalnega materiala potrjenih slovenskih klonov vinskih sort in podlag,
- uvajanje novih znanstvenih in strokovnih dosežkov in spoznanj v delo javne službe,
- povezovanje s strokovnimi, raziskovalnimi in izobraževalnimi službami in institucijami ter permanenten prenos znanja in rezultatov dela.

1.3 VSEBINSKI PROGRAM JS VINOGRADNIŠTVO PO STROKOVNIH NALOGAH V LETU 2025

- Selekcija vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje.
- Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje.

Predlagani letni program Javne službe za vinogradništvo je razdeljen na že navedene strokovne naloge in vključuje tudi program podizvajalcev.

2 PROGRAM PO STROKOVNIH NALOGAH

2.1 SELEKCIJA VINSKE TRTE V VINORODNIH DEŽELAH PODRAVJE IN POSAVJE

Dolgoročni cilji in kazalniki:

- izvedba pozitivne množične selekcije; ohranjanje starih lokalnih sort, prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti,
- revitalizacija nekaterih lokalnih sort vinske trte z namenom ponuditi vino ZGP s poudarjeno identiteto vinorodnega okoliša,
- pridobivanje matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje,
- pridobivanje nadpovprečnih matičnih trt - predklonskih kandidatov za klonsko selekcijo,
- izvedba klonske selekcije,
- pridobivanje novih potrjenih klonov sort vinske trte,
- pridobivanja zdravega in kakovostnega sadilnega materiala vinske trte (*Vitis vinifera*),
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje,
- dopolnjevanje sortne liste in trsnega izbora.

2.1.1 Vsebina in obseg naloge

Potrjeni slovenski kloni so dosednji najpomembnejši rezultat selekcije. V letu 2022 se je sedanje število 39 klonov 16 sort vinske trte povečalo na 47 klonov 18 sort, kar predstavlja izhodišče za kakovosten razmnoževalni material vinske trte ter zagotavlja neodvisnost in samooskrbo s cepljenkami vinske trte.

Naloga Selekcija se izvaja s ciljem pridobivanja novih klonov pri tistih sortah, pri katerih do sedaj ni bilo potrjenih klonov (Rumeni muškat, Muškat ottonel, Sivi pinot, Rumeni plavec, Rizvanec) oziroma je bil potrjen le po en klon pri sorti (npr. Ranfol in Žametovka). Obenem se v sklopu naloge trudimo ohranjati različne biotipe posameznih sort in številne lokalne sorte in akcesije ter na ta način ohranjamo raznolikost in vzdržujemo širši genetski potencial in biodiverziteto vinske trte. Izvajanje selekcije je ključnega pomena za pridobivanje razmnoževalnega materiala vinske trte - cepičev in trsnih cepljenk. V vinogradništvu, za razliko od večine drugih kmetijskih panog, na ta način skrbimo za lasten, domači razmnoževalni material in s tem zagotavljamo samooskrbo s sadikami vinske trte - trsnimi cepljenkami. Selekcija vinske trte je večletni, dolgotrajni postopek odbire trt z zelenimi lastnostmi, ki jih v nadaljevanju uporabimo za razmnoževanje. Začne se s selekcijo izhodiščnega materiala, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in vodenju selekcijskih knjig. Rezultat navedenega dela so:

- odbrane elite za nadaljevalno klonsko selekcijo,
 - in / ali matične trte za pridobivanje cepičev - razmnoževalnega materiala kategorije standard.
- Odbrane elite se kot predklonske kandidate vključi v klonsko selekcijo in v naslednjih letih se izvajata tako zdravstvena kot sortna selekcija, ki vključujeta številne postopke, analize, testiranja, meritve parametrov rasti in rodnosti ter kontrole.

2.1.2 Metode dela

Postopek selekcije oziroma pridobitve novih sort poteka po veljavnih, in z ustreznimi pravilniki opredeljenih metodikah, ki so usklajene z mednarodno uveljavljeno certifikacijsko shemo za pridelavo zdravega razmnoževalnega materiala vinske trte (2008 OEPP/EPPO, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin 38, 422-429). Pozitivna množična selekcija se izvaja po metodi, ki je objavljena v prilogi Pravilnika o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte.

Preizkušanje in postopek uradnega potrjevanja novo odbranih klonov vinske trte potekata skladno z določili Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin, Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin in Pravilnika o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte.

Postopek tako zajema:

- selekcijo klonov ali ekotipov, ki so bili pridobljeni s postopkom klonske selekcije,
- splošno oceno tehnološke vrednosti in prilagojenosti sorte (klona) našim podnebnim razmeram,
- ugotavljanje rodnega potenciala (elementov rodnosti),
- posebnosti glede poteka fenofaz ter odpornosti na gospodarsko pomembne bolezni (siva grozdna plesen) in odpornost na stresne razmere (pozeba, vodni stres) v naših podnebnih razmerah,
- mikroviniifikacije s kemijsko analizo mošta in vina ter senzorično oceno vina,
- določanje kakovostne stopnje vina posamezne sorte (klona),
- preverjanje zdravstvenega stanja (viroze, bakterioze, fitoplazme, bolezni lesa),
- pri podlagah ocena lastnosti, pomembnih za postopke razmnoževanja ter njihov vpliv na žlahtno sorto in ocena prilagojenosti na naše podnebne razmere.

2.2 LETNI CILJI IN KAZALNIKI ZA DOSEGANJE LETNIH CILJEV

2.2.1 Pozitivna množična selekcija

Pozitivna množična selekcija poteka v rodni vinogradih in traja najmanj tri leta. Trte se pregleduje in ocenjuje le vizualno, iz populacije se izloča tuje trte in trte, ki kažejo bolezenske znake. Selekcija se izvaja dvakrat letno, praviloma junija in pred trgatvijo, ko se ocenjuje tudi tehnološka vrednost trt. Trte, ki ne kažejo bolezenskih znamenj in so v treh letih dobro ocenjene, se tako uporabi za pridelavo standardnega razmnoževalnega materiala ali za nadaljevalno klonsko selekcijo. Množično selekcijo se opravlja v sortno čistih vinogradih. To pa ni vedno mogoče pri selekciji lokalnih sort, ki so se ohranile kot posamezne trte v vinogradu. Sorte, na katerih bomo v letu 2025 izvajali pozitivno množično selekcijo, so navedene v Preglednici 2, Poglavlja 2.2.3.1 na strani 6.

Cilji pozitivne množične selekcije:

- izbira matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje,
- izbira nadpovprečnih matičnih trt (elit) – predklonskih kandidatov za nadaljevalno klonsko selekcijo,
- ohranjanje starih lokalnih sort, varstvo biotske raznovrstnosti,
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju podnebnim spremembam,
- prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov kot so voda, tla in zrak.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število matičnih trt kategorije standard za nadaljnje razmnoževanje,
- število nadpovprečnih matičnih trt – predklonskih kandidatov, ki se vključijo v klonsko selekcijo,
- število vzdrževanih kolekcijskih nasadov, posajenih s starimi in lokalnimi sortami ter namiznimi tolerantnimi sortami.

2.2.2 Klonska selekcija

Klonska selekcija je najvišja stopnja genetske in zdravstvene selekcije, ki se izvaja istočasno, z vsemi razpoložljivimi, sodobnimi in mednarodno priporočenimi postopki. V sklopu klonske selekcije se izvaja razmnoževanje in sajenje elit, potrebna spremljanja parametrov rasti in rodnosti ter mikroviniifikacije z organoleptično oceno in kemijskimi analizami vina. Vzporedno poteka zdravstvena selekcija vključno s serološkimi testi. Elitne trte, ki v postopku predklonske selekcije dosežejo najboljše tehnološke rezultate ter imajo ustrezne ampelografske značilnosti in neoporečno zdravstveno stanje, postanejo klonski kandidati, njihovo preverjanje pa se začne z vstopom v polno rodnost in poteka po postopku, ki je opisan pri metodi dela. Več o sortah, ki bodo v letu 2025 vključene v klonsko selekcijo, je navedeno v Preglednicah 5 in 6, Poglavlja 2.2.3.2 na straneh 10 in 11.

Dolgoročni cilji in kazalniki:

- novi potrjeni kloni sort vinske trte,
- vključitev novih klonov sort v seznam uradno potrjenih klonov,
- krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti,
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje,
- prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov-tla,
- krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti.

Kazalniki za doseganje ciljev:

- število novih potrjenih klonov sort in podlag vinske trte,
- število vpisanih klonov sort in podlag v sortno listo.

2.2.3 Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev

2.2.3.1 Pozitivna množična selekcija v Podravju in Posavju

V letu 2025 bomo, v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom ter Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede, nadaljevali s pozitivno množično selekcijo vinske trte v vinorodnih deželah Podravje in Posavje. Pri navedenih sortah bomo po selekcijskem programu v letu 2025 izvedli naslednje delo:

- Pri sorti Rumeni muškati smo evidentirali starejše (30 let in več) vinograde zasajene s to sorto. V letu 2015 smo v vinogradu na lokaciji Goričak našli primerke lokalnih trt in nabrali material za cepljenje ter v trsnici pridelali cepljenke, ki so bile v letu 2016 posajene pri zasebniku. V minulih letih smo opravili kontrolne preglede nasada, razmnožili material za podsajanje manjkajočih trt, vodili selekcijske knjige in izvajali pozitivno množično selekcijo, ki jo bomo nadaljevali v letu 2025.
- Pri sorti Muškati ottonel smo evidentirali starejše vinograde (30 let in več), zasajene s to sorto. V letu 2015 smo na lokaciji Goričak našli primerke lokalnih trt, kjer smo nabrali material za cepljenje in pridelali cepljenke, ki so bile posajene v letu 2017 pri zasebniku. V letih po sajenju smo opravili kontrolne preglede nasada in podsajanje manjkajočih trt ter pozitivno množično selekcijo. Z delom in spremljanjem bomo nadaljevali v letu 2025.
- Pri sorti Šipon smo evidentirali nekaj starejših (30 let in več) vinogradov zasajenih s to sorto. V letu 2015 smo iz izbranega vinograda v Zgornjem Gruškovju cepili material dveh trsov za cepljenje. Pridelane cepljenke smo posadili. V minulih letih smo opravili kontrolne preglede in evidentirali prazna mesta ter podsadili manjkajoče trte. S spremljanjem bomo nadaljevali v letu 2025, predvidevamo pa vključitev nove lokacije v Dragučovi, kjer v letu 2024 zaradi ugodnega in skoraj sočasnega dozorevanja srednje poznih in poznih sort ni bilo mogoče izvesti začetnih spremljanj.
- V vinogradu v Zgornjem Gruškovju smo našli tudi primerke lokalnih trt sort Laški rizling, Dišeči traminec in Chardonnay, ki smo jih cepili in v letu 2016 posadili za nadaljnje selekcijsko delo. V preteklih letih smo podsadili manjkajoče trte in opravili kontrolne preglede. Pozitivne množične selekcije na nekaterih lokacijah zaradi spomladanske pozebe v letu 2024 ni bilo možno izvesti, bomo pa z delom nadaljevali v letu 2025.
- Pri sorti Traminec je bil v letu 2014 evidentiran vinograd na lokaciji Janžev vrh, vzpostavljena je bila tudi selekcijska knjiga. Osnovni namen odbire je izmed lokalne izvorne populacije odbrati tipe traminca z manj zbitim in nekoliko manjšim grozdom. V letu 2017 smo v navedenem nasadu nabrali material za testiranje na virusne bolezni in pridelavo cepljenk ter opravili serološke teste. Za nadaljnje delo klonske selekcije se je uporabilo cca. 1.200 cepljenk, ki so po sajenju v Radgonskih gorah dvakrat močno pozeble, poškodovale pa jih je tudi toča. Po pregledu stanja v letu 2024, so trte v dokaj dobri kondiciji, odvisno od posameznega klonskega kandidata. Tako se bo v zimskih mesecih porezalo cepiče in se v cepilni sezoni leta 2025 razmnožilo potrebne cepljenke za podsajanje. V letu 2025 se bo po vstopu trt v polno rodnost začelo tudi s postopki klonske selekcije.

- V letih 2021 in 2022 smo v Podravju in Posavju pregledali nekaj lokacij za sorte, kjer še nimamo klonskih kandidatov (Zeleni silvanec, Modri pinot, Rizvanec, Rumeni plavec,...) oziroma izbor potrjenih klonov ni zadosten ali pa so posajene stare lokalne populacije, ki bi jih radi ohranili. V trsnici smo si tako v preteklih dveh letih razmnožili starejše populacije sort Chardonnay, Rumeni plavec, Rumeni muškat in še nekatere druge. V letu 2023 so bile na Bizeljskem posajene cepljenke Rumenega plavca in Rumenega muškata v Pavlovskem vrhu. Z delom na omenjenem področju bomo intenzivneje nadaljevali v letu 2025.

Preglednica 1: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za pozitivno množično selekcijo v Podravju in Posavju

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
Pregled terena in izbor vinogradov:	• število izbranih vinogradov, do 3 lokacije • število pregleda • nih vinogradov, 3-5 na več lokacijah • število elit oziroma predklonskih kandidatov
Priprava programa in poročil:	• letni program dela, • mesečna poročila in • končno poročilo
Lastno dodatno izobraževanje:	• obisk vsaj enega izobraževanja (simpozij ali kongres ali posvet)
Prenos znanja - predavanja, delavnice, dnevi odprtih vrat itd.:	• število delavnic, najmanj ena (marec 2025) • sodelovanje na sejmu Agra (26. avgust 2025) • dan odprtih vrat (avgust 2025) • število predavanj (predvideni 2 ali več) • število obiskovalcev (pričakovanih vsaj 30 na dogodek) • sodelovanje drugih javnih služb in drugih institucij: JSKS, JSZVR ter KIS, BTF in FKVB

Preglednica 2: Pregled lokacij, kjer poteka pozitivna množična selekcija v Podravju in Posavju

LOKACIJA, LETO SAJENJA, OBDOBJE, GERK PID, POVRŠINA	SORTE oz. PODLAGE , ŠTEVILO
Lokacija: Goričak* Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2014, ZAKLJUČEK 2026) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 3235935 Površina: ~0,5ha Ime lokacije: Prožinska vas+	Skupaj: Rumeni muškat, 600 trt
Lokacija: Goričak* Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2014, ZAKLJUČEK 2026) Izvajalec: KGZMB, KIS Površina: ~0,5 ha Ime lokacije: Bizeljsko , GERK PID: 2998845+	Skupaj: Muškat ottonel, 473 trt
Lokacija: Zgornje Gruškovje* Leto sajenja: 2016	

(ZAČETEK 2014, ZAKLJUČEK 2026) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 1523290, 5820477, 1527458, 1525028 Površina: ~0,3 ha Ime lokacij: Ulm, Banovina, Dvorišče, Škrjanec +	Skupaj: Šipon, Sauvignon, Dišeči traminec in Chardonnay, 410 trt
Lokacija: različne lokacije v Posavju in Podravju (Haloze, Dragučova, Bizeljsko, Cerovec...) (ZAČETEK 2018, ZAKLJUČEK 2027) Izvajalec: KGZ MB, KIS, FKBV	

Opomba: »*« - začetna lokacija selekcije, »+« - lokacija, kjer so posajeni klonski kandidati oziroma stare populacije

2.2.3.2 Klonska selekcija v Podravju in Posavju

V letu 2025 bomo v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom ter Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede nadaljevali s pozitivno množično in klonsko selekcijo vinske trte v vinorodni deželi Podravje, kjer si izvajalci naloge pri selekcijskem delu porazdelimo. S klonsko selekcijo bomo nadaljevali pri gospodarsko pomembnih sortah: Rumeni muškat, Muškat ottonel, Sivi pinot, Laški in Renski rizling ter Šipon in Rumeni plavec. Pri navedenih sortah bomo po selekcijskem programu v letu 2025 izvedli naslednje delo.

- Pri sorti Laški rizling je v selekciji po izvedenih testiranjih 5 klonskih kandidatov, ki so bili odbrani iz vinogradov na 3 lokacijah. V letu 2016 smo material posadili pri podjetju Puklavec Family Wienes d.o.o. V letu 2017 smo začeli s spremljanjem in podsajanjem trt, po vstopu v rodnost pa z vodenjem selekcijskih knjig. Z delom in selekcijskimi postopki bomo nadaljevali v letu 2025.
- Pri sorti Rumeni muškat bomo zaključili klonsko selekcijo pri 7 klonskih kandidatih, posajenih pri podjetju Puklavec Family Wienes d.o.o. V letih 2019 do 2021 smo spremljali klonske kandidate in vodili selekcijske knjige ter skupaj s KIS-om izvedli potrebne mikroviniifikacije. V letu 2022 so bile po zaključku mikroviniifikacij opravljene osnovne analize s senzorično oceno. V letu 2023 smo pri izbranih kandidatih ovrednotili potrebne OIV-deskriptorje, pripravili vzorce za zaključna zdravstvena testiranja in v letu 2024 zaradi neugodnih vremenskih pogojev v predhodnem letu ponovili preizkus cepilnosti. Urejena in zbrana dokumentacija v letu 2025 je osnova za pripravo zaključnih poročil in potrditev vsaj dveh klonov.
- Pri sorti Sivi pinot bomo nadaljevali klonsko selekcijo pri 5 klonskih kandidatih. V letu 2016 smo cepljenke posadili pri pridelovalcu Puklavec Family Wienes d.o.o. V letih 2021, 2022 in 2023 smo spremljali klonske kandidate in vodili selekcijske knjige. Vsa leta smo opravili tudi meritve parametrov rasti in rodnosti ter mikroviniifikacije. V letu 2024 smo pri izbranih kandidatih ovrednotili potrebne OIV-deskriptorje, pripravili vzorce za zaključna zdravstvena testiranja vključno s PCR testi in izvedli preizkus cepilnosti. V letu 2025 bomo zaključili z ureditvijo dokumentacije za potrditev izbranih klonov in v primeru premajhnega števila zdravstveno ustreznih trt, eventualno opravili dodatna PCR testiranja.
- Pri sorti Muškat ottonel bomo nadaljevali klonsko selekcijo pri 8 klonskih kandidatih. V letu 2015 smo trte v skladu z dogovorom posadili pri podjetju Puklavec Family Wienes d.o.o. V letih 2021, 2022 in 2023 smo spremljali klonske kandidate, vodili selekcijske knjige in izvedli osnovne serološke teste. Opravili smo tudi meritve parametrov rasti in rodnosti ter mikroviniifikacije. V letu 2024 so bila opravljena zaključna zdravstvena testiranja in PCR testi. Zaradi spomladanske pozebe in izgube pridelka v letu 2024, bomo pri klonskih kandidatih ovrednotili potrebne OIV-deskriptorje v letu 2025, opravili preizkus cepilnosti in predvidoma začeli z urejanjem dokumentacije za potrditev izbranih

klonov.

- Pri sorti Renski rizling bomo zaključili postopke pri 2 klonskih kandidatih. V letu 2015 so bile trte posajene pri zasebnem pridelovalcu. V letu 2017 so bila opravljena serološka testiranja. V tem času smo vodili selekcijske knjige, od vstopa v rodnost do leta 2021 smo opravili mikrovinifikacije, meritve parametrov rasti in rodnosti, meritve pridelka lesa in nekatere zaključne serološke teste. Z delom bomo nadaljevali v letu 2025, ker v predhodnem letu niso bila možna dodatna testiranja. V primeru ustreznih rezultatov se predvideva ovrednotenje potrebnih OIV opisov in izvedba preizkusa cepilnosti ter ostali postopki.
- Pri sorti Šipon bomo zaključili postopke pri 2 klonskih kandidatih. Klonska kandidata sta posajena pri zasebnem pridelovalcu. V letu 2017 so bila pri trtah opravljena vstopna serološka testiranja. V tem času smo vodili selekcijske knjige, od vstopa v rodnost do leta 2021 smo opravili mikrovinifikacije, meritve parametrov rasti in rodnosti, meritve pridelka lesa in nekatera zaključna testiranja. V letu 2024 smo izvedli še dodatne zdravstvene teste. Ovrednotenje potrebnih OIV opisov in preizkus cepilnosti načrtujemo za leto 2025, na osnovi dosedanjih parametrov spremljanja pa bi eden izmed kandidatov ustrezal kriterijem za potrditev klona.
- V letu 2022 je »Uradni organ za potrjevanje materiala za vegetativno razmnoževanje trte« pri KIS-u izdal potrdilo o uradni potrditvi klonov Kraljevina kl. SI-27 in Kraljevina kl. SI-29. Tako je z vpisom uradno potrjenih slovenskih klonov trte bilo dovoljeno pridobivanje razmnoževalnega materiala trte in v sadilni sezoni 2023 posajene prve cepljenke v dveh matičnih nasadih na Dolenjskem. S strani navedene službe sta bili izdani tudi potrdili o uradni potrditvi klonov Modra frankinja kl. SI-47 in Modra frankinja kl. SI-48. V prihodnje je potreben še dogovor o eventualni potrditvi enega klonskega kandidata. V letu 2023 so bili z izvornih trt pripravljeni cepiči in uporabljeni za proizvodnjo cepljenk za matični nasad. Manjše število trt potrjenih klonov Modre frankinje je bilo v letu 2023 posajeno v lonce, v letu 2024 pa na stalno mesto v nasad in postavljena potrebna opora.
- Zaradi neustreznega zdravstvenega stanja klonskih kandidatov sorte Rumeni plavec na lokaciji Orešje je bilo dodatno odbranih 20 novih kandidatov, ki smo jih nadalje spremljali, porezali material za testiranje in razmnoževanje. Pridelane cepljenke so bile v dogovoru z lastnikom posajene v letu 2020 na lokaciji Jablance pri Kostanjevici. V letu 2021 so bila evidentirana prazna mesta, ki so tudi posledica pozebe, in vzpostavljena selekcijska knjiga. Knjiga se je vodila v preteklih letih. Trte so zaradi pozebe, dveh zaporednih toč ter sajenja v izjemno v suha in težka tla v srednje dobri kondiciji, precej praznih mest je bilo podsajenih. Zaradi navedenega se predlaga vzpostavitev morebitnega dodatnega selekcijskega vinograda na drugi lokaciji, pri vsaj štirih klonskih kandidatih, kjer je na razpolago zadostno število trt, pa se v letu 2025 začne s postopki klonske selekcije.

Rezultati bodo objavljeni kot:

- letno poročilo naročniku,
- kot informacija na spletni strani KGZS-Zavoda Maribor in javne službe za vinogradništvo,
- v obliki predavanj ali referatov na strokovnih srečanjih, delavnicah in posvetih ter razširjenih sestankih,
- v obliki neposrednih informacij zainteresiranim pridelovalcem, javni službi kmetijskega svetovanja in ostalim uporabnikom.

Za uporabnike in strokovne službe sta letno planirani dve delavnici oziroma strokovni kolegiji, dan odprtih vrat, sodelovanje na dnevu vinogradnikov in sejmu Agra, delo in rezultate pa po dogovoru predstavimo tudi manjšim skupinam uporabnikov kot so dijaki, študentje in društva.

Preglednica 4: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev za klonsko selekcijo v Podravju in Posavju

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
Vzdrževanje kolekcijskih nasadov:	- klonski kandidati (predvideno število od 45 do 50) - oskrbovani vinogradi (predvideno na 8 lokacijah)
Izvajanje postopkov klonske selekcije:	- opravljeni pregledi (letno 2 pregleda) - izpolnjene selekcijske knjige - preizkus cepilnosti (Muškat ottonel, Šipon in Renski rizling, predvidoma 11 klonskih kandidatov) - izdelava opisov po OIV deskriptorjih (klonski kandidati sort Muškat ottonel, Šipon in Renski rizling) - priprava zaključnih poročil vsaj za 2 klonska kandidata sorte Rumeni muškat in eventualno sorte Sivi pinot - opravljene mikroviniifikacije (izbrani klonski kandidati sorte Traminac – do 10 viniifikacij ter Ranine, Modre frankinje in do 10 viniifikacij tolerantnih sort)
Izvedba zaključnih seroloških testiranj pri Renskem rizlingu Eventualna osnovna testiranja pri Rumenu plavcu	opravljeni serološki testi (predvideno od 500 do 800 testov)
Molekularni testi klonskih kandidatov predvidenih pri sortah Renski rizling ter eventualno še dodatno pri Sivem pinotu	opravljeni testi s PCR metodo (do 30 analiz-vzorcev)
Strokovni prispevki na srečanjih in posvetih:	prispevki (najmanj eden)
Priprava programa in poročil:	- letni program dela, - mesečna poročila in - končno poročilo
Lastno dodatno izobraževanje:	obisk vsaj enega izobraževanja (simpozij ali/in kongres ali/in posvet)
Prenos znanja: predavanja, delavnice, dnevi odprtih vrat itd.:	- število delavnic, najmanj ena (marec 2025) - sodelovanje na sejmu Agra (26. avgust 2025) - dan odprtih vrat (avgust 2025) - število predavanj (predvideni 2 ali več) - število obiskovalcev (pričakovanih vsaj 30 na dogodek)

Povezovanje javne službe z drugimi javnimi službami	- JSZVR-pregledi nasadov, nasveti za obvladovanje bolezni in škodljivcev - JSKS-skupna organizacija prikazov, izobraževanj, sodelovanje zaposlenih pri delovnih procesih v STS-u
Povezovanje javne službe z drugimi strokovnimi institucijami	- KIS, BTF, FKBV - naloga selekcija - BTF, FKBV, BTŠ - terenske vaje za študente in dijake
Doseganje ciljev skupne kmetijske politike	- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje - prispevanje k trajnostnemu upravljanju naravnih virov-tla

Preglednica 5: Pregled lokacij, kjer poteka klonska selekcija v Podravju

LOKACIJA, LETO SAJENJA, OBDOBJE, GERK PID, POVRŠINA	SORTE oz. PODLAGE, ŠTEVILO
Lokacija: Hercegovčak in Veliki Brebrovnik * Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2028) Izvajalec: KGZ.MB, KIS GERK PID: 1526764 in 1538475 Površina: ~ 0,5 ha Ime lokacije: Gomila, GERK PID: 1525773+	Skupaj: 5 odbranih klonskih kandidatov sorte Laški rizling (176 trt)
Lokacija: Litmerk, Vinski vrh Leto sajenja: 2015 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2025)* Izvajalec: KGZ MB, KIS, FKBV GERK PID: 3265244 in 1523963 (~0,12) Površina: 0,10 ha Ime lokacije: Svetinje, GERK PID:5565458+	Skupaj: 7 odbranih klonskih kandidatov sorte Rumeni muškata (225 trt)
Lokacija: Katan Police* Leto sajenja: 2015 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2026) Izvajalec: KGZ MB, KIS, FKBV GERK PID: 1713728 Površina: ~0,02 ha Ime lokacije: Pavlovski vrh, GERK PID:	Skupaj: 2 odbrana klonska kandidata sorte Renski rizling (50 trt)
Lokacija: Zgornji Cerovec* Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2025) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 3265575 Površina: ~0,08 ha Ime lokacije: Krč, GERK PID: 5820578+	Skupaj: 5 odbranih klonskih kandidatov sorte Sivi pinot (205 trt)
Lokacija: Mihalovci Piščaga* Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2026) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 1526426 Površina: ~0,14 ha Ime lokacije: Litmerk, GERK PID:3727881+	Skupaj: 8 odbranih klonskih kandidatov sorte Muškata ottonel (285 trt)
Lokacija: Jeruzalem, Dvorišče* Leto sajenja: 2016 (ZAČETEK 2009, ZAKLJUČEK 2025) Izvajalec: KGZ MB, KIS	

GERK PID: 1527458 Površina: ~0,03 ha Ime lokacije: Pavlovski vrh, GERK PID:3093743 +	Skupaj: 2 odbrana klonska kandidata sorte Šipon (98 trt)
Lokacija: Janžev vrh* (ZAČETEK 2014, ZAKLJUČEK 2028) Izvajalec: KGZ MB, KIS, FKBV GERK PID: Površina: ~1,0 ha Leto sajenja: 2018 Površina: ~0,5,0 ha Ime lokacije: Radgonske gorice, GERK PID: ? +	Skupaj: Traminec cca. 1.200 trt
Lokacija: različne lokacije v Posavju in Podravju (Haloze, Dragučova, Bizeljsko, Cerovec...) (ZAČETEK 2018, ZAKLJUČEK 2027) Izvajalec: KGZ MB, KIS, FKBV	

Opomba: »*« - začetna lokacija selekcije, »+« - lokacija, kjer so posajeni klonski kandidati oziroma stare populacije

Preglednica 6: Pregled lokacij, kjer poteka klonska selekcija v Posavju

LOKACIJA, LETO SAJENJA, OBDOBJE, GERK PID, POVRŠINA	SORTE oz. PODLAGE , ŠTEVILO
Lokacija: Pleterje* (ZAČETEK 2004, ZAKLJUČEK 2022) Izvajalec: KGZ.MB, KIS GERK PID: 1501633 Površina: ~ 0,3 ha Ime lokacije: Drča Leto sajenja: 2018 Površina: ~ 0,06 ha, GERK PID: 4157605 Ime lokacije: pri STS Ivanjovci+	Skupaj: 2 odbrana klonska kandidata sorte Kraljevina (300 trt) Skupaj: 2 potrjena klona sorte Kraljevina (194 trt)
Lokacija: Litmerk Leto sajenja: 2014 (ZAČETEK 2014, ZAKLJUČEK 2022) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 4157605 Površina: ~ 0,03ha Ime lokacije: lokacija pri STS Ivanjovci	Skupaj: 2 potrjena klona sorte Modra frankinja (96 trt)
Lokacija: Orešje, Jablance pri Kostanjevici (ZAČETEK 2013, ZAKLJUČEK 2027) Izvajalec: KGZ MB, KIS GERK PID: 2539145 Površina: ~0,8 ha Ime lokacije: Orešje, Jablance	Skupaj: 21 odbranih klonskih kandidatov sorte Rumeni plavec (700 trt), za spremljanje posajenih 15 klonskih kandidatov

Opomba: »*« - začetna lokacija selekcije, »+« - lokacija, kjer so posajeni klonski kandidati oziroma stare populacije

3.1 ZAGOTAVLJANJE IZHODIŠČNEGA MATERIALA VINSKE TRTE V VINORODNIH DEŽELAH PODRAVJE IN POSAVJE

Cilji zagotavljanja izhodiščnega materiala vinske trte:

- zagotavljanje baznih cepičev potrjenih slovenskih klonov vinskih sort za slovenske trsničarje,
- zagotavljanje baznih podlag za slovenske trsničarje,
- zagotavljanje baznih trsnih cepljenk potrjenih slovenskih klonov za slovenske trsničarje,
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje,
- spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov-tla.

Kazalnika za doseganje ciljev:

- količina izhodiščnega baznega razmnoževalnega materiala vinske trte-cepičev, podlag in trsnih cepljenk,
- število klonov iz tkivnih kultur.

Izhodiščni razmnoževalni material se zagotavlja v baznih vinogradih (pridelava cepičev), v baznem matičnjaku (pridelava ključev podlag) in v bazni trsnici s pridelavo baznih trsnih cepljenk. Posajene trte v baznih matičnih nasadih in izvirne matične trte v repozitoriju 47 potrjenih slovenskih klonov pomenijo za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. V matičnih nasadih in repozitoriju klonov se poleg klasične tehnološke oskrbe stalno izvaja ukrepe vzdrževalne selekcije matičnih rastlin. Pidelava trsnih cepljenk kategorije baza poteka izključno v selekcijsko trsničarskih središčih, cepljenke pa so namenjene za sajenje novih matičnih vinogradov, ki služijo za pridelavo cepičev kategorija certificiran in s tem zagotavljanje pridelave uradno potrjenega razmnoževalnega materiala. Izvajanje naloge je tako nujno za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov.

V matičnem vinogradu izvajamo kompletno letno oskrbo matičnih trsov, program zdravstvenega varstva rastlin pred boleznimi in škodljivci, redna škropljenja s poudarkom na posebnem nadzoru nad trsnimi rumenicami, do redne oskrbe tal. V sodelovanju z uradnim organom za potrjevanje (SUP/KIS) se v postopku uradnega potrjevanja vsakoletne pridelave baznih cepičev naših klonov opravljajo tudi redni terenski kontrolni pregledi matičnih trsov ter jemljejo vzorci za predpisana laboratorijska testiranja na virusne bolezni trte. Za potrebe razmnoževanja in ohranjanja matičnih trt, prostih virusov, je mogoče zdravljenje z metodo mikrocepljenja. V baznem vinogradu v Litmerku je tako posajeno 3.421 trt 33 potrjenih klonov dvanajstih sort: Sauvignon SI-1, SI-2, SI-3, Radgonska ranina SI-4, SI-5, SI-6, SI-7, Dišeči traminec SI-8, SI-9, SI-10, Laški rizling SI-11, SI-12, SI-13, SI-41, Šipon SI-14, SI-15, SI-16, SI-17, SI-18, Beli pinot SI-19, SI-20, Chardonnay SI-21, SI-39, SI-40, Renski rizling SI-22, SI-23, SI-24, Žametovka SI-25, Kraljevina SI-27, SI-29, Ranfol SI-38 ter Modra frankinja SI-47 in SI-48. V manjši količini so v kolekciji posajeni tudi kloni STS Vrhpolje (282 trt) in trije preostali klonski kandidati Modre frankinje (57 trt).

V baznem matičnjaku podlag se opravlja redna vzdrževalna selekcija baznih matičnih trsov in kompletna oskrba nasada vključno z že navedenimi kontrolnimi pregledi v sodelovanju z uradnim organom za potrjevanje razmnoževalnega materiala. V matičnjaku Litmerk je posajeno 705 trt, od tega 443 trsov podlage K 5BB kl. 13-15 Gm, 128 trsov podlage 6M in 134 trsov podlage 8BČ, kjer je potrebno izdelati še osnovne opise. Na obnovljeni površini iz leta 2022, zasajeni s 750 trtami sort podlag SO4 kl. 47, K 5BB 13-5 Gm ter Paulsen 1103 kl. 92 in kl. 94 kategorije „baza“, je bilo v letih 2023 in 2024 dosajeno 369 trt Matekovičevih selekcij 6M in 8BČ. Prvotno posajene trte bodo v letu 2025 prišle v polno rodnost, trte v obstoječem delu nasada iz leta 2005 pa bo zaradi dotrajanosti potrebno izkrciti.

V repozitoriju so v povsem izoliranih razmerah posajene referenčne trte vseh potrjenih klonov, brezvirusne indikatorske rastline ter novo razmnoženi potaknjenci, za katere bo tudi v letu 2025 potrebna intenzivna oskrba vseh rastlin v rastlinjaku. V bazni trsnici (GERK: 5266708) pa poteka razmnoževanje 33 potrjenih klonov po naročilu trsničarjev ali ostalih kupcev baznega materiala. V zadnjih letih smo zaznali ponovni pojav krize v tej panogi, ki je povezana tudi z boleznimi v vinogradništvu. Tudi v letu 2024 smo cepljenke, namenjene sajenju matičnih nasadov zaradi karantenske bolezni ZTR toplotno tretirali po EPPO standardu PM 10/16 in pridobili dodatne izkušnje z uporabo navedenega postopka ter časovno različnimi termini sajenja. Pri razmnoževanju sadilnega materiala gre poleg izvajanja strokovnega dela in rednih kontrolnih pregledov prav tako za klasično tehnološko oskrbo trsnice ter zaščito pred boleznimi in škodljivci. V letu 2025 načrtujemo cepljenje cca. 15.000 - 25.000 trt, odvisno od realizacije prodaje in eventualnih naročil izbranega materiala potrjenih klonov za matične nasade ter razpoložljivih količin razmnoževalnega materiala.

Rezultati bodo objavljeni kot:

- letno poročilo naročniku,
- kot informacija na spletni strani KGZS-Zavoda Maribor in javne službe za vinogradništvo,
- v obliki predavanj ali referatov na strokovnih srečanjih, delavnicah in posvetih ter razširjenih sestankih,
- v obliki neposrednih informacij zainteresiranim pridelovalcem, javni službi kmetijskega svetovanja in ostalim uporabnikom.

Za uporabnike in strokovne službe sta letno planirani dve delavnici oziroma strokovni kolegiji, dan odprtih vrat, sodelovanje na dnevu vinogradnikov in sejmu Agra, delo in rezultate pa po dogovoru predstavimo tudi manjšim skupinam uporabnikov kot so dijaki, študentje in društva.

3.1.2 Metode dela

Vzdrževalna selekcija v baznem matičnem vinogradu poteka skladno z določili Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin, Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin in Pravilnika o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte.

3.2 LETNI CILJI IN KAZALNIKI ZA DOSEGANJE LETNIH CILJEV

Preglednica 12: Letni cilji in kazalniki za doseganje letnih ciljev in kazalnikov za nalogo zagotavljanje izhodiščnega materiala v Podravju in Posavju

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
Oskrba baznega vinograda in matičnjaka ter bazne trsnice in nasada tolerantnih sort	• evidenca tehnoloških ukrepov • evidenca tretiranj (varstvo) • evidenca ocenjevanj odpornosti
Zagotavljanje baznih cepičev:	• pridelani cepiči (120.000-170.000) • prodani cepiči (50.000-90.000)
Zagotavljanje baznih ključev podlag:	• pridelani ključi (20.000-40.000) • prodani ključi (5.000-20.000)
Zagotavljanje baznih trsnih cepljenk:	• pridelane cepljenke (4.000-10.000) • prodane cepljenke (4.000-10.000)
Strokovni prispevki na srečanjih in posvetih:	• prispevki (najmanj eden)
Priprava programa in poročil:	• letni program dela, • mesečna poročila in • končno poročilo

Lastno dodatno izobraževanje:	• udeležba na vsaj enem izobraževanju (simpozij ali/in kongres ali/in posvet)
Sodelovanje na sejmu Agra, prerezu letnika in ostalih organiziranih ocenjevanjih vin:	• vzorci vin na ocenjevanju (predvidenih od 2 do 10 vzorcev)
Prenos znanja: predavanja, delavnice, dnevi odprtih vrat itd.:	• število delavnic, najmanj ena (marec 2025) • sodelovanje na sejmu Agra (26. avgust 2025) • dan odprtih vrat (avgust 2025) • število predavanj (predvideni 2 ali več) • število obiskovalcev (pričakovanih 30 na dogodek)
Povezovanje javne službe z drugimi javnimi službami	• JSZVR-pregledi nasadov, nasveti za obvladovanje bolezni in škodljivcev ter ocenjevanje občutljivosti tolerantnih sort • JSKS-skupna organizacija prikazov, izobraževanj, sodelovanje zaposlenih pri delovnih procesih v selekcijskem središču
Povezovanje javne službe z drugimi strokovnimi institucijami	• KIS, BTF, FKBV-naloga selekcija • BTF, FKBV, BTŠ-terenske vaje za študente in dijake

Preglednica 13: Podatki o matičnih nasadih za nalogo Zagotavljanje izhodiščnega materiala v Podravju in Posavju

LOKACIJA, LETO SAJENJA, OBDOBJE, GERK PID, POVRŠINA	SORTE oz. PODLAGE , ŠTEVILO
Lokacija: Litmerk Leto sajenja: 2005, 2006, 2008, 2014 (ZAČETEK 2005, ZAKLJUČEK 2025) Izvajalec: KGZ MB GERK PID: 4157605 Površina: 1,37 ha Ime lokacije: matični nasad potrjenih klonov	Skupaj: 3.993 trt: 18 sort, 43 slovenskih klonov, 3 klonski kandidati Modre frankinje
Lokacija: Mihalovci Leto sajenja: 2005 (ZAČETEK 2005, ZAKLJUČEK 2025) Izvajalec: KGZ MB GERK PID: 4030159 Površina: 1,30 ha, zasajena površina: 0,65 ha Ime lokacije: matičnjak baznih podlag	Skupaj: 705 trt baznih podlag K5BB kl. 13-15 Gm ter 128 trt 6M in 134 trt 8BČ. V letu 2022 posajeno 750 kom baznih korenjakov podlag K 5BB kl. 13-5 Gm, SO4 kl. 47 in Paulsen 1103 kl. 92 in kl. 94, cca. 0,40 ha. V letih 2023 in 2024 posajeno 369 korenjakov Matekovičevih selekcij 6M in 8BČ.

PROGRAM INVESTICIJ V LETU 2025

1. Na obnovljeni površini matičnjaka iz leta 2022, zasajeni s 750 trtami sort podlag SO4 kl. 47, K 5BB 13-5 Gm ter Paulsen 1103 kl. 92 in kl. 94 kategorije „baza“, je bilo letih 2023 in 2024 dosajeno 369 trt korenjakov Matekovičevih selekcij 6M in 8BČ. Obnovo bomo zaključili v letu 2025, ko bomo predvidoma izkrčili stari del matičnjaka.
2. Postopoma je predvideno še sajenje matičnega vinograda na zemljišču, ki ga imamo v najemu od Sklada kmetijskih zemljišč RS. V ta namen smo si razmnožili sadilni material izbranih potrjenih klonov iz trt, pri katerih so bili v letu 2022 opravljeni serološki in PCR testi. Obnovo je upočasnil izpad pridelka baznih trsnih cepljenk in močan izbruh karantenske bolezni zlata trsna rumenica v Ljutomersko-Ormoških goricah, primernejša bi bila nekoliko bolj izolirana lokacija.
3. V letu 2025 je nujna zamenjava polikarbonatne kritine na obeh straneh krova rastlinjaka ter eventualna posodobitev sistema hlajenja in namakanja.

OSTALE NALOGE

V sodelovanju z JSKS in JSZVR rastlin namenjamo posebno pozornost boleznim lesa vinske trte, ki predstavljajo vedno večji problem v vinogradništvu. Ker so se bolezni začele pojavljati v baznem vinogradu, najdemo pa jih tudi v nekaterih matičnjakih, smo v preteklih letih preizkušali ukrep izrezovanja nekrotičnega, trhlega dela debla v kombinaciji z uporabo različnih premazov v sodelovanju z BTF za potrebe magistrske naloge, pridobljene izkušnje pa bodo predstavljene uporabnikom, ko bo naloga objavljena. V nasadu uporabljamo tudi priporočeno spremenjeno (mehko) zimsko rez kot ukrep za preprečevanje bolezni lesa. Z navedeno sanacijo trt bomo nadaljevali tudi v letu 2025.

V proizvodnji trsnih cepljenk imamo večletne izkušnje z uporabo bio razgradljive folije, ki je pred izkopom ni potrebno odstranjevati in voziti na odlagališče komunalnih odpadkov. Ostanki folije nas v preteklih letih niso ovirali pri izkopu cepljenk, po opravljenem oranju pa so se v celoti razgradili. Po izkopu imamo tako na razpolago dodatna znanja glede uporabe naravi in okolju prijazne spremenjene tehnološke rešitve, ki jih predstavimo zainteresiranim trsničarjem in drugim uporabnikom.

V letu 2020 smo v neposredni bližini mikroviniifikacijske kleti Litmerk posadili manjši nasad s tolerantnimi sortami, kjer je nameščena bočna mreža. Sorte, ki so posajene v nasadu, so: Solaris, Muskaris, Souvignier gries, Johanitter, Monarch, Savilon, Vesna, Marlen, Hiberna, Laurot, Kofranka, Donauriesling, Pinotin, Pinot Nova, Sauvignac, Bronner, Blütenmuskateller, Cerason in Pinore (Modri Pinot x Regent) ter namizne Esther, Favorit, Palatina in Muscat Blue. Poleg oskrbe smo spremljali rast in pridobivali izkušnje o odpornosti na bolezni v sodelovanju z JSZVR. V okviru možnosti so bile nekatere sorte uporabljene za nalogo introdukcija, 10 vinifikacij pa je bilo opravljenih v kleti Litmerk. V letu 2025 bodo tako na razpolago podatki o kakovosti grozdja in vina letnika 2024 ter analizi podatki za opravljene vinifikacije sort, ki so vpisane v trsni izbor in tistih, ki so potencialno zanimive za proizvodnjo v naših klimatskih razmerah ob bistveno zmanjšani uporabi fitofarmacevtskih sredstev. V smeri zasledovanja okoljskih ciljev je vsekakor potrebno okrepiti delo na tem področju. Pridobljene izkušnje pri varstvu trt pred boleznimi in škodljivci v letu 2024, ki je bilo tehnološko izjemno zahtevno, so bile med drugim predstavljene uporabnikom na dnevu odprtih vrat in bodo tudi v letu 2025 na planirani delavnici in dnevu odprtih vrat.

Na lokaciji Stanovno so v nasadu podjetja Puklavec Family Wines d.o.o. posajeni različni tuji kloni sorte Rumeni muškati. V letu 2024 zaradi sočasnega in hitrega zorenja večine srednje poznih in poznih sort niso bili zabeleženi parametri primernosti pridelave v naših podnebnih razmerah. Navedena spremljanja z eventualno vinifikacijo katerega izmed klonov bomo tako izvedli v letu 2025.

Po sodelovanju v projektu IPMWORKS, katerega cilj je preizkušanje in izvajanje naprednih IPM strategij, sledimo ciljem zmanjšanja odvisnosti od uporabe fitofarmacevtskih sredstev. V matičnem nasadu smo več let zapored uporabljali eno izmed IPM strategij (metodo konfuzije), ki jo bomo izvajali tudi v prihodnje. Pridobljene izkušnje in informacije o uporabi okolju prijazne metoda varstva so na organiziranih izobraževanjih podane uporabnikom in strokovnim službam. V letu 2024 smo opravili tudi sorazmerni del nalog v skladu s programom ciljnega raziskovalnega projekta Tehnologije trsničarske pridelave z inovativnimi rešitvami za krepitev odpornosti trajnostnega vinogradništva, ki se bo izvajal še v letu 2025 in zaključil v jesenskih mesecih.

Pripravila:
mag. Tanja Vaupotič
vodja STS Ivanjkovci

Direktorica:
Irena Leonida Kropf